

Stockholms kommun
registrator.utbildning@stockholm.se

Rektorn vid Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan
agneta.brandelius@stockholm.se

Beslut för grundskola och fritidshem

efter tillsyn av Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan
i Stockholms kommun

Tillsyn i Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan

Skolinspektionen genomför tillsyn i Stockholms kommun under 2013. Vid tillsynen besöker Skolinspektionen samtliga skolenheter i kommunen.

Björnbodaskolan besöktes av Skolinspektionen den 7 och den 8 maj 2013.

Fakta om skolan

Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan ligger i kommundelen Vällingby-Hässelby i Stockholms kommun och bildar en skolenhet som består av två skolor. Verksamheten omfattar förskoleklass, grundskola årskurs 1-6, fritidshem samt en fritidsklubb för elever i årskurserna 4-6. Vid tillsynstillfället har Björnbodaskolan 590 elever och Sörgårdsskolan 240 elever. Av skolornas totala antal elever går 130 elever i förskoleklass och 515 elever är inskrivna i fritidshemmet. Skolorna är organiserade i åldershomogena grupper. På Björnbodaskolan finns även en grupp med elever i förskoleklass och årskurserna 1-3 som arbetar åldersblandat och montessoriiinspirerat. På Björnbodaskolan finns också en särskild undervisningsgrupp.

Skolenhetens ledningsgrupp består av rektor och tre biträdande rektorer. En biträdande rektor ansvarar för Sörgårdsskolan med tillhörande fritidshemsverksamhet, en för Björnbodaskolan och en av de biträdande rektorerna har ansvar för Björnbodaskolans fritidshemsverksamhet. Björnbodaskolans/Sörgårdsskolans personal är organiserade i 10 så kallade team som vardera leds av en teamledare.

Kunskapsresultat

Årskurs 3

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för läsåret 2011/2012 nådde 87 procent av de elever i årskurs 3 som genomförde de nationella ämnesproven kravnivån på samtliga delprov i matematik på Björnbodaskolan och nästintill 100 procent på Sörgårdsskolan. För riket var motsvarande siffra 72 procent. Av skolornas egen redovisning framgår att 94 procent av samtliga elever bedömdes nå kunskapskraven i matematik i slutet av samma läsår.

För ämnesprovet i svenska visar Skolverket statistik att 87 procent av de elever som gjorde proven i årskurs 3 nådde kravnivån på samtliga delprov i Björnbodaskolan och i stort sett 100 procent på Sörgårdsskolan. För riket var motsvarande siffra 74 procent. Av skolornas egen redovisning framgår att 96 procent av eleverna på båda skolorna bedömdes nå kunskapskraven i svenska i slutet av samma läsår.

Skolorna har inte någon sammanställning över kunskapsresultaten i samhällsorienterande eller naturorienterande ämnen i årskurs 3.

Årskurs 6

Enligt Skolverkets statistik (SIRIS) för läsåret 2011/2012 nådde 93 procent av de elever i årskurs 6 som genomförde de nationella ämnesproven kravnivån på samtliga delprov i matematik i Björnbodaskolan och nästintill 100 procent i Sörgårdsskolan. För riket var motsvarande siffra 79 procent. Av skolornas egen redovisning framgår att 82 procent av eleverna i årskurs 6 bedömdes nå kunskapskraven i matematik i slutet av samma läsår.

För ämnesprovet i svenska visar Skolverkets statistik att 83 procent av de elever i årskurs 6 som gjorde proven nådde kravnivån på samtliga delprov i Björnbodaskolan och 100 procent i Sörgårdsskolan. För riket var motsvarande siffra 82 procent. Av skolornas egen redovisning framgår att 96 procent av eleverna bedömdes nå kunskapskraven i svenska i slutet av samma läsår.

Av Skolverkets statistik framgår att nästintill 100 procent av eleverna i årskurs 6 från både Björnbodaskolan och Sörgårdsskolan nådde kravnivån på samtliga delprov på det nationella ämnesprovet i engelska. För riket var motsvarande siffra 87 procent. Av skolornas egen redovisning framgår att 99 procent av eleverna bedömdes nå kunskapskraven i engelska i slutet av samma läsår.

Skolorna har inkommit med en redovisning av måluppfyllelsen i årskurs 6 för läsåret 2011/2012. Enligt denna redogörelse bedömdes samtliga elever nå kunskapskraven i ämnena bild, musik, biologi, fysik och kemi. I övriga ämnen varierar andelen elever som bedömdes nå kunskapskraven mellan 93 och 99 procent. Lägst var måluppfyllelsen i ämnet matematik där 82 procent av eleverna bedömdes ha uppnått kunskapskraven.

Skolorna har inte någon sammanställning över kunskapsresultaten i ämnena teknik och modersmål för årskurs 6.

Helhetsbedömning

Tillsynen visar att eleverna på Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan ges förutsättningar att nå kunskapskraven. Kunskapsresultaten ligger generellt över snittet för riket. Trots att eleverna visar goda kunskapsresultat bedömer Skolinspektionen att skolorna behöver vidta åtgärder för att utveckla sitt arbete på en rad områden.

Rektorn bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete på skolorna som dock måste förbättras för att säkerställa att alla elever får den undervisning de har rätt till. Skolorna följer upp och analyserar alla enskilda elevers resultat. För att kunna vidta tillräckliga åtgärder krävs det dock också att skolenheten utvecklar en analys av de samlade kunskapsresultaten på skolorna i de ämnen där kunskapskrav finns samt skillnaderna i kunskapsresultat mellan flickor och pojkar. Vidare behöver undervisningens kvalitet bättre följas upp och analyseras. Skolenheten behöver också fördjupa sin analys av undervisningen i de särskilda undervisningsgrupperna.

Skolorna har många engagerade lärare och pedagoger som har ett positivt förhållningssätt och hög tilltro till elevernas förmåga. Tillsynen visar dock att den pedagogiska planeringen, undervisningens kvalitet och elevinflytandet varierar mellan lärare, ämnen och arbetslag och är alltför bristfälligt i vissa fall. Rektor använder ofta orden "det spretar" för att beskriva att undervisningens kvalitet varierar i för hög grad mellan olika arbetslag och beskriver hur utvecklingsarbete med skolwebb och pedagogiska planeringar har påbörjats.

Skolinspektionen konstaterar också att det föreligger brister i hur fritidsverksamheten kompletterar utbildningen i grundskolan och hur de medverkar till att eleverna uppnår läroplanens kunskapsmål.

Vid tillsynsbesöket uppfattades lektionerna och rasterna som trygga och lugna av Skolinspektionen. I intervjuer anger personal och elever att de är trygga och har hög trivsel. Av intervjuerna framgår vidare att skolornas ordningsregler inte har utarbetats och förankrats under medverkan av eleverna samt att dessa inte alltid efterlevs.

Vid Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan får de elever som behöver det särskilt stöd och för dessa elever utarbetas åtgärdsprogram. Tillsynen visar dock att skolornas åtgärdsprogram är av varierande kvalitet och därmed inte motsvarar de krav som ställs i författningarna. Till exempel behöver det tydligt framgå elevens behov relaterat till målen i läroplanen och kunskapskraven samt när och hur de föreslagna åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

De individuella utvecklingsplaner Skolinspektionen har granskat varierar i kvalitet, till exempel anges inte alltid vilka insatser som skolan ska vidta för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

I tillsynen framgår slutligen att skolornas elever inte har tillgång till skolpsykolog under vårterminen 2013, sedan Björnbodaskolans/Sörgårdsskolans psykolog gick i pension, samt att svenska som andraspråk inte ges till de elever som har behov av det.

Skolinspektionens ingripande

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att vidta nedanstående åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast den 5 september 2013 redovisas för Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Undervisning och lärande.

- Se till att rektorn fattar beslut om undervisning i svenska som andraspråk och att eleverna får undervisning enligt den kursplanen.
- Se till att personalen på skolan och fritidshemmet arbetar medvetet för att motverka traditionella könsmonster.
- Se till att fritidshemmet samverkar med skolan för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande och för att skapa en verksamhet som kompletterar skolan innehållsmässigt.

Motivering

Svenska som andraspråk

Enligt skolförordningen ska undervisning i svenska som andraspråk anordnas, om det behövs. Det är rektorn som beslutar om undervisning i svenska som andraspråk för en elev.

Bedömningen av huruvida en elev ska läsa svenska som andraspråk ska grunda sig i elevens behov och det är en rättighet för elever med detta behov att få läsa svenska som andraspråk istället för svenska.

Under intervjuer med lärare och rektor bekräftas att det finns flera elever som har behov av svenska som andraspråk. Det är oklart vem som avgör om en elev

ska läsa enligt kursplanen för svenska eller svenska som andraspråk. Rektorn säger att några elever läser svenska som andraspråk men lärarna säger att ingen läser efter denna kursplan detta läsår. Personal från elevhälsan berättar att några elever har fått svenska som andraspråk som en form av stöd i ämnet svenska istället för undervisning i ämnet.

Skolinspektionen har tagit del av Björnbodaskolans/Sörgårdsskolans handlingsplan för svenska som andraspråk som är daterad den 15 november 2012. I planen har man identifierat utvecklingsområden och gett förslag till kompetensutvecklingsinsatser som påbörjats under våren 2013. I såväl enhetens arbetsplan som i lärarintervjun och i intervjun med rektorn framkommer att arbetet med svenska som andraspråk är ett utvecklingsområde.

Skolinspektionen vill framhålla att det är viktigt att Björnbodaskolans/Sörgårdsskolans skaffar sig rutiner för att bedöma vilka som behöver läsa svenska som andraspråk samt därefter bedriva undervisning i ämnet så att eleverna får läsa enligt den kursplan som bäst tillgodoser deras möjlighet att utveckla sin språkliga förmåga.

Motverka traditionella könsmönster

Av läroplanen framgår att skolan och fritidshemmet har ett ansvar för att motverka traditionella könsmönster. Eleverna ska därför ges utrymme att pröva och utveckla sin förmåga och sina intressen oberoende av könstillhörighet.

Fritidshemmet anger i sin verksamhetsredogörelse att de försöker arbeta med genusperspektiv och personalen uppger under intervjun att de försöker få med flickor vid turneringar och uppmuntra pojkar att göra "tjejiga saker". Elever från årskurs 3 berättar att de brukar leka tillsammans och spela fotboll tillsammans på raster. Enligt Skolinspektionens enkät ställd till vårdnadshavare är det 30 procent på Björnbodaskolan och 40 procent på Sörgårdsskolan som inte vet om lärarna ger pojkar och flickor samma förutsättningar. I skolornas arbetsplan framgår att Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan planerar att genomföra "tjej- och killsnack" för att se till flickors och pojkars olika behov, men i övrig dokumentation som Skolinspektionen tagit del av framgår inte hur eller i vilken grad skolorna respektive fritidshem aktivt arbetar med uppdraget att motverka traditionella könsmönster. Av intervjuer med rektor och lärare framkommer att det saknas gemensam strategi för detta område.

Fritidshemmets samverkan med skolan

För utbildningen i grundskolan och för fritidshemmet gäller en gemensam läroplan som utgår från bestämmelserna i skollagen. Enligt denna ska samarbetsformer mellan förskoleklass, skola och fritidshem utvecklas för att berika varje elevs mångsidiga utveckling och lärande. Den ska också göra utgöra underlag

för diskussioner mellan skolans personal så att fritidshemmets verksamhet kan komplettera skolans.

Sedan augusti 2012 har skolan anställt en biträdande rektor på deltid med uppdrag att utveckla fritidshemmets kvalitet på Björnbodaskolan. Personalen på Björnbodaskolans/Sörgårdsskolans fritidshem anger att de försöker samverka med skolan, till exempel genom att organisera utflykter som är kopplade till skolans arbete. Det framkommer dock att de inte har de förutsättningar som krävs för att de ska kunna ge eleverna både omsorg och pedagogiska insatser av god kvalitet. Framförallt efterfrågas mer tid och mer tydlighet när och hur samverkan ska ske. Av intervjun med rektorn framgår att det varierar i vilken utsträckning personal på fritidshemmet samverkar med lärare i grundskolan. På den montessoriiinspirerade avdelningen finns ett mer uttalat samarbete där personal på fritidshemmet och lärare diskuterar hur fritidshemmets arbete kan komplettera undervisningen i grundskolan. På en annan fritidshemsavdelning sker ingen samverkan alls. Däremot är det vanligt att fritidshemmets personal stödjer lärare på lektionerna under skoltid. Rektorn bekräftar att samverkan kan bli bättre så att det blir tydligare lärande för eleverna och har för avsikt att utveckla detta.

Skolinspektionen konstaterar sammanfattningsvis att det finns brister i skolornas arbete när det gäller undervisning och lärande. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

1 kap. 11 §, 10 kap. 4 §, 14 kap. 2 § skollagen, 5 kap. 14-15 §§ skolförordningen, Lgr 11, avsnitt 2.2 Kunskaper och 2.5 Övergång och samverkan

Grundläggande värden och inflytande

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Grundläggande värden och inflytande.

- Se till att eleverna ges ett reellt inflytande över arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.
- Se till att utformningen av elevernas inflytande anges i planeringen av verksamheten och att skolan har en tydlig progression för att ge eleverna utökat inflytande utifrån ålder och mognad.

Motivering

Enligt skollagen ska eleverna ges inflytande över utbildningen. De ska fortlöpande stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen och hållas informerade i frågor som rör dem. Informationen och formerna för elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Av läroplanen framgår att lärarna har ett utpekat ansvar för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 674) anges att eleverna har rätt till inflytande över undervisningen, skolmiljön och verksamheten i övrigt. Kravet på att eleverna ska stimuleras att ta aktiv del i arbetet med att vidareutveckla utbildningen innebär att det inte är tillräckligt att eleverna ges möjlighet att ta del i detta arbete utan det krävs ett mer aktivt arbete från skolans sida. Enligt skollagen ska den närmare utformningen av inflytandet anges i samband med planeringen av verksamheten.

I den dokumentation som Skolinspektionen tagit del finns inte beskrivet någon tydlig progression för elevinflytandet eller för elevernas delaktighet i planeringen och utformandet av undervisningen. Där framgår det endast hur eleverna får inflytande över utbildningen i fritidshemmet. Fritidshemmet har "barnens möte" och förslagslådor där eleverna får vara med och planera fritidsverksamhetens innehåll. Under skoltiden beskrivs endast forum för samråd såsom klassråd, elevråd och matråd men inte hur utformningen av elevinflytande planeras i verksamheten. I samtal och intervjuer med elever och lärare framkommer att det varierar mellan olika lärare om hur mycket inflytande eleverna kan ha över utbildningen. Eleverna berättar att de inte har inflytande över undervisningens innehåll men att de exempelvis får välja redovisningsform. Under intervjuer med lärarna berättar de att eleverna ges möjlighet att välja mellan läxor och arbetsformer men att lärarna själv behöver bli tryggare med den nya läroplanen innan eleverna kan vara med och få ett reellt inflytande över undervisningens innehåll. Under samtalet med rektorn bekräftas att inte alla elever ges utrymme för inflytande över utbildningen.

Tillsynen visar att inte alla elever ges inflytande över utbildningen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att åtgärda bristen.

Författning

4 kap. 9 § skollagen, Lgr 11. 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande, 2.8 Rektorns ansvar

Trygghet, studiero och en god miljö

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Trygghet, studiero och en god miljö.

- Utarbeta ordningsregler under medverkan av eleverna.
- Se till att åtgärder och redogörelser som anges i planen mot kränkande behandling för skolan och fritidshemmet är anpassade efter varje verksamhets specifika behov och förutsättningar.
- Implementera rutiner för hur signaler om kränkande behandling vid Björnbodaskola/Sörgårdsskolan ska anmälas till rektorn.

Motivering

Ordningsregler

Enligt skollagen ska ordningsregler finnas för varje skolenhet. De ska utarbetas under medverkan av eleverna och följas upp på varje skolenhet. Det är rektorn som ska besluta om ordningsregler.

I intervjun med elever framkommer att varje klass har ordningsregler men att de inte vet om det finns ordningsregler som gäller för hela Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan. Lärarna ger uttryck för att ordningsreglerna inte har aktualiserats de senaste åren. Skolornas ordningsregler har således inte utarbetas under medverkan av det elevunderlag som finns på skolan detta läsår.

Plan mot kränkande behandling

Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan för kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan.

Skolinspektionen har tagit del av Björnboda- och Sörgårdsskolans plan mot kränkande behandling som i stor utsträckning uppfyller författningarnas krav. Av planen framgår hur man arbetar med förebyggande och främjande åtgärder vid skolenheten samt åtgärder som ska vidtas i händelse av kränkningar eller trakasserier. Åtgärderna i planen är dock generella, av övergripande karaktär och anger inte tillräckligt tydligt vilka konkreta åtgärder som skolorna, utifrån en aktuell kartläggning, avser att påbörja eller genomföra under 2012-2013.

Skolinspektionen kan konstatera att inga av de områden som elever och lärare berättar har identifierats, exempelvis konflikter vid fotbollsplanen, återfinns i planen.

Anmälan till rektorn om kränkande behandling

Enligt skollagen ska personal som får kännedom om att en elev har blivit utsatt för kränkande behandling anmäla detta till rektorn.

Vid de intervjuer som Skolinspektionen har genomfört med lärare från skolorna framkommer att eventuella kränkningar inte alltid rapporteras till rektorn. Enligt den rutin som finns i enhetens plan mot kränkande behandling, "Åtgärdstrappan", framkommer att till rektorn rapporteras endast kränkningar som har inträffat vid upprepade tillfällen eller allvarliga kränkningar. Skolinspektionen vill framhålla att alla incidenter där en elev anser sig blivit utsatt för kränkande behandling ska anmälas till rektorn så att rektorn får en samlad bild av situationen på skolorna och kan sätta in rätt åtgärder för att förebygga kränkande behandling av elever.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister inom bedömningsområdet trygghet och studiero. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

5 kap. 5 §, 6 kap. 8 och 10 §§ skollagen

Särskilt stöd

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Särskilt stöd.

- Se till att rektorn fattar beslut om särskilt stöd i särskild undervisningsgrupp enligt författningarnas krav.
- Utarbeta åtgärdsprogram som anger när och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Motivering

Särskild undervisningsgrupp

Enligt skollagen får ett beslut om åtgärdsprogram innebära att särskilt stöd ska ges enskilt eller i särskild undervisningsgrupp om det finns särskilda skäl. I skollagen anges vidare att om ett beslut om åtgärdsprogram innebär att särskilt stöd ska ges i särskild undervisningsgrupp eller enskilt eller i form av anpassad studiegång får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan.

Under intervju med rektor framkommer att det inte har fattats beslut för de elever som har placering i särskild undervisningsgrupp detta läsår. Att ett beslut är tydligt utformat är av stor betydelse för att den enskilde eleven ska förstå vad beslutet innebär och vilka konsekvenser det medför.

Av skollagen framgår också att elever i grundskolan, grundsärskolan, specialskolan eller sameskolan får ges särskilt stöd i form av placering i särskild undervisningsgrupp. Förskoleklassen är en egen skolform där placering i särskild undervisningsgrupp inte är möjlig och således inte kan användas som åtgärd. Elever i förskoleklassen ska gå i ordinarie förskoleklass. Det särskilda stödet ska integreras i undervisningen som ska anpassas till varje elevs behov.

I tillsynen framkommer att Björnbodaskolan har enstaka elever i förskoleklassen placerade i särskild undervisningsgrupp. Enligt rektorn kommer detta att upphöra från höstterminen 2013.

Åtgärdsprogram

Enligt skollagen ska ett åtgärdsprogram utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses och hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen har tagit del av ett antal åtgärdsprogram från Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan som utarbetats under läsåret 2012/2013. Det framgår dock inte hur och inte alltid när åtgärderna ska följas upp och utvärderas.

Sammanfattningsvis visar tillsynen att det finns brister i hur rektor fattar beslut om placering i särskild undervisningsgrupp samt i åtgärdsprogrammen. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs åtgärda bristerna.

Författning

3 kap. 9, 11 §§ skollagen

Bedömning och betygssättning

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Bedömning och betygssättning.

- Se till att de skriftliga omdömena i de individuella utvecklingsplanerna beskriver elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

- Se till att det av de individuella utvecklingsplanerna framgår vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt.

Motivering

Enligt skollagen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven i de ämnen som eleven får undervisning i och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen. Den individuella utvecklingsplanen får även, enligt skollagen, innehålla omdömen om elevens utveckling i övrigt inom ramen för läroplanen, om rektorn beslutar det. Rektorn beslutar om utformningen av sådan skriftlig information som ges i utvecklingsplanen.

I Skolverkets allmänna råd om utvecklingssamtalet och den skriftliga individuella utvecklingsplanen (SKOLFS 2012:16) anges att den individuella utvecklingsplanen bör utformas så att den underlättar elevens fortsatta lärande och utveckling och ger förutsättningar för kontinuitet i elevens skolgång.

Skolinspektionen har tagit del av skriftliga individuella utvecklingsplaner med omdömen från år 2012. Planerna och omdömena varierar i kvalitet. I vissa skriftliga omdömen ges inte omdöme i alla ämnen. Det saknas alltså tydlig information om elevens kunskapsutveckling i förhållande till kunskapskraven.

I planerna anges inte heller alltid vilka insatser som skolan ska vidta för eleven ska nå kunskapskraven och i övrigt utvecklas så långt som möjligt. Fokus läggs istället på vad eleven ska göra, exempelvis fokusera på sitt arbete eller koncentrera sig, och inte vilka insatser skolan har planerat att genomföra i förhållande till de nationella kraven för att hjälpa eleven i sin kunskapsutveckling. Vissa planer innehåller skrivelser avseende elevens sociala utveckling med beskrivningar som inte anknyter till läroplansmålen, utan fokuserar på elevens personliga egenskaper t.ex. "allmänbildad och vetgirig".

Sammanfattningsvis framgår av tillsynen att det finns brister i skolornas individuella utvecklingsplaner. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

10 kap. 13 § skollagen

Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Pedagogiskt ledarskap och utvecklingen av utbildningen.

- Rektorn ansvarar för att det bedrivs ett systematiskt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen.

Motivering

Enligt skollagen är det rektorns ansvar att se till att det på skolenhetsnivå bedrivs ett systematiskt och kontinuerligt kvalitetsarbete som består i planering, uppföljning och utveckling av utbildningen och att detta arbete dokumenteras. Inriktningen på det systematiska kvalitetsarbetet ska vara att de mål som finns för utbildningen i skollagen och andra föreskrifter (nationella mål) uppfylls.

I Skolverkets allmänna råd om systematiskt kvalitetsarbete för skolväsendet anges att rektorn tillsammans med personalen och utifrån uppföljningen ska analysera vad i enhetens verksamhet som påverkar och orsakar resultaten och måluppfyllelsen.

Av tillsynen framgår att skolornas rektor skapat rutiner och verktyg för skolornas systematiska kvalitetsarbete, men att de samlade resultaten och måluppfyllelsen inte diskuteras gemensamt på skolorna. Rektorn uppger i intervjun att hon under året haft som mål att skapa förutsättningar för att alla arbetar efter Lgr 11 och utvecklar ett gemensamt sätt att dokumentera genom att bland annat fokusera på arbetet med skolwebben. Vidare framhålls i intervjun de resultatdialoger som nyligen införts som ett sätt att på ett mer systematiskt sätt följa upp samtliga elevers kunskapsutveckling på olika nivåer.

Både lärare, elevhälsa och rektorn uttrycker i intervjuerna att de är bra på att sammanställa och kartlägga elevernas individuella resultat samt att diskutera dessa både informellt och på ett mer formaliserat sätt. Dock framkommer det att lärarna inte utgår från kunskapsresultaten när de gör sina planeringar och att de inte har analyserat resultaten gemensamt. De menar att organisationen med tio team har lett till att olika kulturer har utvecklats i de olika teamen.

Även rektorn bekräftar att de olika teamen arbete varierar. Av Skolinspektionens enkäter till pedagogisk personal i Sörgårdsskolan är indexvärdet 4,3 av 10 på området Pedagogiskt ledarskap 5,8 av 10 vid påståendet om att undervisningen följs upp och leder till förändringar i arbetssätt och/eller metoder. Tillsynen visar också att det är skillnader mellan fritidshemsavdelningar hur pass väl verksamheten är planerad utifrån skollags- och läroplanskrav och i vilken grad samverkan sker mellan skola och fritidshem.

Av den dokumentation som Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan har inkommit med framgår inte om skolorna analyserar skillnaderna i flickors och pojkars resultat eller har utvärderat huruvida det särskilda stödet i de särskilda undervisningsgrupperna är det bästa sättet att ge eleverna stöd på. Detta indikerar att arbetet kring särskilt stöd behöver analyseras som en del i det systematiska kvalitetsarbetet för att säkerställa att alla elever ska uppnå målen för utbildningen.

Sammanfattningsvis visar utredningen att det finns brister i skolornas systematiska kvalitetsarbete. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristerna.

Författning

4 kap. 4 § skollagen

Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Erbjudande av utbildning och uppföljning av elevens närvaro.

- Se till att det för det förebyggande och hälsofrämjande arbetet finns tillgång till psykolog.

Motivering

Skollagen anger att det ska finnas en elevhälsa för eleverna. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. Det anges även att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling.

Tillsynen visar att eleverna i Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan har tillgång till elevhälsa som omfattar medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser och att det arbete som elevhälsan bedriver bland annat är förebyggande och hälsofrämjande. Dock framkommer av tillsynen att tillgången till psykolog är mycket begränsad.

Av intervjuer med rektorn och elevhälsan framgår att eleverna på Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan inte har tillgång till skolpsykolog under vårterminen, sedan skolornas psykolog gick i pension. Enligt rektorn köper skolorna in denna tjänst vilket vid tillfället för tillsynen innebär alltför begränsad omfattning med anledning av de behov som lärare och elevhälsa bedömer att eleverna i skolorna har. Rektorn anger att rekrytering av skolpsykolog kommer att ske.

Utredningen visar att elever på Björnbodaskolan/Sörgårdsskolan saknar tillgång till psykolog för såväl det utredande som förebyggande och främjande arbetet. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 25 § skollagen

Handläggningsrutiner

Bedömning

Stockholms kommun måste vidta följande åtgärder för att förbättra arbetet inom bedömningsområdet Handläggningsrutiner.

- Säkerställ att bestämmelserna om registerkontroll iakttas även för vikarier från bemanningsföretag.

Motivering

Av skollagen framgår att den som erbjuds en anställning inom bland annat förskoleklassen, fritidshemmet, grundskolan och grundsärskolan ska lämna ett utdrag ur belastningsregistret till den som erbjuder anställningen. Den som inte har lämnat registerutdrag får inte anställas.

Registerutdrag ska även lämnas av den som erbjuds arbete under omständigheter liknande dem som förekommer i ett anställningsförhållande. Enligt skollagen ska registerutdrag i dessa fall lämnas till den inom verksamheten som beslutar om att anlita eller ta emot en person. Den som inte har lämnat ett sådant registerutdrag får inte anlitas eller tas emot i verksamheten.

Enligt förarbetena till bestämmelsen (prop. 2007/08:28 s. 11,15) omfattar kravet personer som ersätter anställda, t.ex. när en person kortvarigt hyrs in från ett bemanningsföretag vid tillfällig frånvaro bland personalen.

Av intervjun med rektorn framgår att all personal som erbjuds tillsvidareanställning lämnar ett utdrag ur belastningsregistret till rektorn. Detsamma gäller även vikarier som anställs direkt av skolorna. I undantagsfall anlitas dock skolorna vikarier från ett privat bemanningsföretag. Även vikarier från privata bemanningsföretag måste lämna utdrag ur belastningsregistret.

Utredningen visar att skolan inte följer bestämmelserna om registerkontroll. Verksamheten uppfyller därmed inte författningarnas krav och Stockholms kommun föreläggs att avhjälpa bristen.

Författning

2 kap. 31–32 §§ skollagen

På Skolinspektionens vägnar

Anna Rydin
Enhetschef

Pia Dannqvist
Föredragande

Bilaga:

Bilaga 1 Allmänt om tillsynen

Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen genomför regelbundet tillsyn i alla kommuner för att granska skolväsendet. Tillsyn genomförs samtidigt i de fristående skolor som finns i kommunen.

Vid tillsynen tar Skolinspektionen ställning till i vad mån verksamheten ger förutsättningar för barn, ungdomar och vuxenstuderande att nå de nationella målen och bedömer om huvudmännen uppfyller de krav som författningarna ställer på verksamheten. Tillsynen fokuserar på sådana faktorer som har betydelse för en god lärandemiljö och för elevernas möjligheter att uppnå kunskapsmålen. Förutom att Skolinspektionen bedömer måluppfyllelsen inriktas tillsynen mot tre huvudområden: **Elevernas utveckling mot målen, ledning och utveckling av utbildningen samt enskild elevs rätt.**

Varje skola får efter besöket ett beslut där iakttagelser och bedömningar som rör den granskade skolan redovisas. För offentliga huvudmän sammanställs iakttagelser och bedömningar, som rör huvudmannens ansvar för utbildningsverksamheten i kommunen, i ett beslut (kommunbeslut). Kommunens förskoleverksamhet och verksamheten vid fritidshemmen redovisas i var sitt sammanfattande beslut. Fritidshem vid fristående skolor inspekteras i anslutning till tillsynen av den fristående grundskolan. Skolinspektionen ger alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på sakuppgifter i besluten.

Skolinspektionens granskning avser emellertid inte att ge en heltäckande bild av tillståndet i skolväsendet utan i vilken utsträckning huvudmannen, vid det aktuella granskningstillfället, avviker från de krav och förväntningar som uttrycks i skollag, läroplaner och övriga författningar som rör skolväsendet, inom de granskade områdena. Beskrivningarna och bedömningarna i besluten grundas på de dokument som huvudman och skolor lämnat samt på de iakttagelser och intervjuer som genomförts vid besök i verksamheten. Även annan information från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Skolinspektionen använder olika tillsynsmetoder vilket innebär att besöken vid skolor och verksamheter kan variera avseende såväl omfattningen som av vilka grupper som intervjuas. Vid kommunala förskolor och fritidshem grundar sig inspektionen i huvudsak på intervjuer med personal, föräldrar och ledning.

För den offentliga verksamheten kompletteras alla beslut med en muntlig återrapportering av inspektörerna till företrädare för huvudmannen.

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att det finns brister har huvudman och rektor eller förskolechef ett ansvar för att åtgärder vidtas. Med anledning av tillsynen ska huvudmannen till Skolinspektionen redovisa vilka åtgärder som har vidtagits i verksamheterna inom den tid och i den ordning som anges i beslutet.

Ytterligare information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).